

**Міністерство освіти і науки України
Інститут спеціальної педагогіки НАПН України**

ПРОГРАМИ З КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВОЇ РОБОТИ ДЛЯ 5-9 (10) КЛАСІВ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ДЛЯ ДІТЕЙ СЛІПИХ ТА ЗІ ЗНИЖЕНИМ ЗОРОМ

**«СОЦІАЛЬНО-ПОБУТОВЕ ОРІЄНТУВАННЯ»
5-9 класи**

Укладачі: В.Галів, О.Якимів, канд. пед. наук, старший науковий співробітник лабораторії тифлопедагогіки Легкий О.М.

Київ - 2016

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Соціально – побутове орієнтування відноситься до числа спеціальних корекційних занять, які проводяться із урахуванням вікових та індивідуальних особливостей сліпих та слабозорих учнів. При цьому враховуються регіональні особливості і національні традиції.

Метою занять із соціально – побутового орієнтування є вирішення проблеми соціальної інтеграції підлітка з вадами зору в сучасне суспільство.

Основні завдання:

- навчання соціально – побутових навичок дітей з вадами зору;
- формування потреби адаптації до умов життя;
- оволодіння навичками соціально – побутового орієнтування;
- оволодіння навичками особистої гігієни, збереження та зміцнення власного здоров'я;
- оволодіння необхідними вміннями та навичками самообслуговування;
- формування умінь і навичок використання засобів зв'язку, транспортних засобів, магазинів, медичної допомоги.

Зміст програми з соціально – побутового орієнтування включає в себе наступні розділи: «Особиста гігієна», «Одяг і взуття», «Житло», «Харчування», «Побутові прилади», «Сім'я», «Культура поведінки», «Транспорт», «Установи та заклади громадського призначення», «Засоби зв'язку», «Засоби комунікації», «Охорона здоров'я».

Оволодіння навичками з соціально – побутового орієнтування полегшує соціально – психологічну адаптацію дітей з вадами зору до умов життя. Заняття із розділу «Особиста гігієна» дозволяють дітям оволодіти вміннями і навичками гігієни, охорони зору та слуху, догляду за шкірою, збереження та зміцнення власного здоров'я.

Заняття з розділу «Харчування» знайомлять дітей з основними продуктами харчування, способами приготування та зберігання їжі, сервірування столу, складання меню.

Розширенню навичок самообслуговування сприяють тематичні заняття «Одяг і взуття» та «Житло». Вони допомагають у повсякденному догляді за одягом, взуттям та житлом. Шляхи і способи встановлення особистих взаємостосунків у сім'ї, групі, класі, громадських місцях розкриваються в розділах «Сім'я» і «Культура поведінки». Діти навчаються правилам поведінки за столом, в музеї, бібліотеці, кінотеатрі, будинку культури та ін..

Важливу роль також відіграє формування у дітей умінь і навичок користуватися засобами зв'язку, транспортом, магазинами, медичною допомогою, розвиток комунікативних умінь у процесі спілкування. Ці уміння і навички формуються під час вивчення розділів «Транспорт», «Установи та заклади громадського призначення», «Засоби комунікації», «Засоби зв'язку» та «Охорона здоров'я».

Для формування знань, умінь та навичок з соціально – побутового орієнтування застосовуються різноманітні **методи навчання:**

- бесіди;
- екскурсії;
- сюжетно – рольові ігри.

Бесіди як метод викладу знань проводяться із самостійною практичною роботою учнів. Проведення бесід згуртовує школярів з педагогом. У процесі бесіди педагог виявляє рівень і якість знань у школярів з досліджуваної теми, проводить уроки засвоєння нових знань, що закріплюються учнями в процесі практичної діяльності.

Екскурсії як метод засвоєння програми з СПО проводяться з метою закріплення знань і вмінь у реальних життєвих ситуаціях. Тематика планується педагогом на початковий семестр. Екскурсії організуються в позаурочний

час. Вони мають діловий, практичний характер. Учні не лише спостерігають за роботою державних і приватних установ, що надають послуги населенню, а й вступають у певні відносини і контакти з працівниками організацій. На екскурсії школяр встановлює зв'язки з іншими людьми, що забезпечує йому в дорослому житті широке спілкування з навколишнім світом.

Сюжетно – рольові ігри як метод засвоєння програми з СПО дозволяють спланувати реальну життєву ситуацію на грані «ризик», у якій школяр розв'язує проблему, що вимагає широких соціально – побутових знань і вмінь. Наприклад, учень відстав під час екскурсії, йому самому необхідно вирішити проблему повернення в навчальний заклад або додому. Сталося непередбачуване підвищення цін на предмети першої необхідності, потрібно знайти засоби й шляхи раціональної витрати сімейного бюджету тощо.

Формування необхідних знань і вмінь із СПО передбачає самостійну роботу учнів із літературою. Ґрунтовній і цілеспрямованій роботі з книгою передує період формування інтересу до читання, у процесі якого школяр розширює свій світогляд.

Результативність занять із соціально – побутового орієнтування спостерігається при тісній співпраці вчителя з батьками, вихователями, працівниками, обслуговуючим персоналом навчального закладу.

Культура спілкування й уміння звертатися за допомогою є одним із показників успішної інтеграції у суспільство.

5 клас

(2год на тиждень; 70год на рік)

№з /п	Зміст навчального матеріалу	Корекційно-розвивальна спрямованість	Практична робота
I. Вступ			
1	Приміщення для соціально –	Формування уявлення про	Ознайомлення з кабінетом соціально-

	побутового орієнтування, правила поведінки в ньому. Дотримання правил безпеки і санітарно – гігієнічних вимог під час навчання	обладнання приміщення для уроків соціально – побутового орієнтування, зміст навчання та правила безпеки.	побутової орієнтації, просторове орієнтування в приміщенні кабінету.
II. Особиста гігієна (5 год)			
1 2 3 4 5	Особиста гігієна. Засоби гігієни Послідовність чищення зубів Ранковий та вечірній туалет Догляд за волоссям, періодичність миття голови. Використання мийних і косметичних засобів Гігієна зору та слуху. Охорона зору під час читання та перегляду телевізійних передач.	Виховання бережливого ставлення до свого здоров'я. Розвиток уявлень з правил особистої гігієни та необхідність їх дотримання. Конкретизація уявлень про призначення предметів та засобів особистої гігієни та способів користування ними.	Практичні роботи: <ul style="list-style-type: none"> • виконання ранкового туалету: миття рук, обличчя, шиї, вух, чищення зубів, причісування волосся; • виконання вечірнього туалету; Навчальні матеріали та обладнання: плакати на тему «Особиста гігієна», набір гребінців, дзеркало, манікюрні ножиці, засоби особистої гігієни.
III. Одяг і взуття (11 год)			
1 2 3 4 5	Види одягу, його призначення (повсякденний, святковий, спортивний, сезонний). Акуратне носіння одягу Догляд за одягом. Правила догляду Правила техніки безпеки з праскою. Прасування білизни Складання одягу у шафу. Розташування на вішалках Ручне прання одягу (догляд за особистою білизною)	Розвиток уявлень про види одягу, взуття та їх призначення; правила догляду за одягом і взуттям з різних матеріалів (шкіри, гуми, текстилю, замші). Розвиток мислення на основі класифікації різноманітних предметів одягу за їх призначенням. Формування організаційних умінь навчально-практичної діяльності.	Практичні роботи: <ul style="list-style-type: none"> • прасування білизни; • ручне прання одягу; • складання одягу; • зашивання розірваного шва на одязі. Навчальні матеріали та обладнання: картинки з різними видами одягу, взуття та головними уборами, плакати по догляду за

6-7	Правила техніки безпеки під час роботи з голкою та ножицями. Зашивання розірваного шва.	Формування практичних умінь добирати одяг, взуття, головні убори залежно від їх призначення та з урахуванням сезону; сушити, чистити та готувати до сезонного зберігання одяг та взуття; добирати засоби для догляду за одягом та взуттям.	одягом та взуттям, набір щіток для одягу та взуття, вішалки, поліетиленові пакети, засоби від молі.
8	Уміння добирати види одягу відповідно до сезону		
9	Види взуття, його призначення (повсякденний, святковий, спортивний, сезонний)		
10	Підбір засобів для догляду за взуттям		
11	Повсякденний догляд за взуттям.		
IV. Житло (9 год)			
1	Види житлових приміщень у місті і селі. Варіанти приміщень	Уточнення та розширення уявлень про житлові будинки, їх різновиди та особливості, види житлових приміщень у місті і селі, їх відмінність; призначення житлових приміщень; безпечність житла та важливі речі у будинку; види квартир і підсобних приміщень, види опалення; види та способи прибирання (ручне та механічне); послідовність сухого і вологого прибирання; послідовність прибирання квартири. Розвиток навичок просторового орієнтування в приміщенні. Формування практичних умінь та	<p>Практичні роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • прибирання приміщення; • підмітання підлоги; • миття підлоги. <p>Навчальні матеріали та обладнання: плакати з видами міських і сільських житлових приміщень.</p>
2-3	Призначення житлових приміщень. Меблі. Планування власної кімнати		
4	Правила поведінки вдома. Важливі речі у будинку		
5	Житловий будинок. Види квартир і підсобних приміщень, види опалення		
6	Прибирання приміщення, його періодичність. Підмітання підлоги (користування віником, совком, щіткою)		
7-8	Ручне миття підлоги. Догляд за підлогою залежно від покриття (лак, фарба, лінолеум)		

9	Використання швабри та ганчірки під час миття підлоги.	способів дій.		
V. Харчування (13 год)				
1	Основні продукти харчування (хліб, м'ясо, овочі, фрукти) та їх біологічна цінність. Вітаміни	Розвиток уявлень про перелік кухонних речей, приборів та посуду; правила користування посудом та кухонними приборами;	<p>Практичні роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • приготування яєчні, салату, бутербродів, заварювання чаю. • сервірування столу до сніданку. • миття та догляд за посудом. <p>Наочні матеріали та обладнання: таблиці «Рослинні продукти харчування», «Тваринні продукти харчування», «Зміст вітамінів в продуктах харчування», «Сервірування столу», «Приготування бутербродів», посуд, продукти, миючі засоби.</p>	
2-3	Дотримання правил етикету при вживанні їжі. Правила користування посудом та кухонними приборами	способи приготування їжі; санітарно – гігієнічні вимоги до процесу приготування їжі; перелік продуктів для приготування сніданку; види бутербродів; меню сніданків; послідовність сервірування столу.		
4	Приготування їжі. Способи приготування їжі	Формування практичних умінь приготування страв.		
5-6	Приготування сніданку. Приготування яєчні, яєць відварних та омлету.	Розширення знань про харчові якості овочевих страв, способи їх приготування.		
7-8	Приготування простих і комбінованих, гарячих і холодних бутербродів	Розвиток культури столового етикету.		
9-	Приготування салату з морквою та			
10	яблуками			
11	Способи заварювання чаю			
12	Прибирання зі столу. Догляд за посудом. Хімічні засоби догляду за посудом			
13	Сервірування столу до сніданку з урахуванням різного меню.			
VI. Побутові прилади (2 год)				
1	Орієнтування в часі. Користування годинником	Розвиток уявлень про різні види годинників та термометрів		<p>Практичні роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • вимірювання температури;

2	Користування звуковим термометром	Формування умінь користуватися звуковим годинником та термометром	<ul style="list-style-type: none"> визначення часу. Наочні матеріали та обладнання: різновиди годинників та термометрів
VII. Сім'я (3 год)			
1	Склад сім'ї, місце працевлаштування батьків. Особисті стосунки в родині	Формування шанобливого ставлення до батьків, їх професії та працевлаштування.	Наочні матеріали: шаблон для зображення родинного дерева
2	Розмова зі старшими й однолітками в сім'ї (форми звертання, прохання, запитання)	Розвиток умінь ввічливо спілкуватися зі своїми родичами.	
3	Родовід. Родовідне дерево.	Формування уявлень про родовід.	
VIII. Культура поведінки (4 год)			
1	Форми звертання до старших і однолітків при зустрічі та прощанні	Конкретизація уявлень про висловлювання, які використовуються при спілкуванні, правила виходу з конфліктної ситуації.	Наочні матеріали: інструкційні картки «Правила поведінки в класі», «Правила поведінки в їдальні», «Правила поведінки в бібліотеці», «Правила поведінки в кінотеатрі»
2	Подолання конфліктної ситуації	Формування умінь тактовно поводитися під час розмови,	
3	Поведінка в класі, бібліотеці, їдальні	перебування в класі, бібліотеці, їдальні, кіно, театрі, ляльковому театрі.	
4	Поведінка в кіно, театрі, ляльковому театрі. Користування гардеробом.	Розвиток діалогічного мовлення.	
IX. Транспорт (4 год)			
1	Спілкування в різних видах транспорту. Маршрут до школи.	Формування способів орієнтувальних дій (правила посадки, купівлі квитка, поведінки в салоні та при виході).	Практична робота: <ul style="list-style-type: none"> виготовлення знаків дорожнього руху Наочні матеріали та обладнання: плакати з видами міського
2	Правила поведінки в громадському транспорті. Оплата проїзду, види квитків.	Формування правил поведінки на зупинках, пішохідних переходах,	
3-4	Правила дорожнього руху.		

		умінь пересуватися пішохідним маршрутом, звертатись за допомогою.	транспорту, дорожніх знаків, зразки з видами проїзних квитків
Х. Установи та заклади громадського призначення (6 год)			
1	Правила поведінки в установах та закладах громадського призначення	Формування соціально-адаптаційних навичок перебування у громадських місцях.	<p>Практичні роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Екскурсія в продовольчий магазин; • сюжетно – рольова гра «У магазині» <p>Наочні матеріали та обладнання: дидактична гра «У супермаркеті», картинки з відділами магазинів, картки з видами продуктів, реквізит для гри</p>
2-3	Види і функції установ села та міста	Конкретизація уявлень про установи та заклади громадського призначення, їх види та функції.	
4	Спілкування в торгівлі. Види супермаркетів. Розташування товарів в супермаркеті. Їх можлива вартість	Розвиток уявлень про торговельні заклади, їх відділи та види товарів, які можна в них придбати.	
5	Спеціалізовані магазини. Відділи і товари. Їх можлива вартість. Сюжетно – рольова гра «У магазині»	Розвиток мислення на основі класифікації різноманітних товарів за їх призначенням.	
6	Види упаковок, розфасовка товарів, їх вимір та вартість.	Розвиток діалогічного мовлення.	
ХІ. Засоби зв'язку (5 год)			
1	Пошта. Телеграф. Телефон. Етикет телефонної розмови	Формування уявлень про заклади зв'язку, їх відділи та призначення.	<p>Практичні роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • написання листівки; • написання листа; • написання адреси на конверті
2	Види поштових відправлень (листи, бандеролі, посилки, грошові перекази). Види листів: прості, рекомендовані	Розвиток соціально-адаптаційних навичок перебування у громадських місцях.	
3	Написання листівок	Розвиток мислення на основі класифікації різних видів	
4	Написання листів	поштових відправлень.	
5	Види конвертів. Заповнення	Формування послідовності	

	конвертів	практичних дій.	
ХІІ. Засоби комунікації (1год)			
1	Види, джерела та призначення інформації. Шкільна бібліотека	Розвиток уявлень про джерела отримання інформації. Формування навичок користувача шкільною бібліотекою	Практична робота: <ul style="list-style-type: none"> екскурсія у шкільну бібліотеку
ХІІІ. Охорона здоров'я (бгод)			
1	Режим дня. Охорона здоров'я вдома та в школі	Виховання бережливого ставлення до свого здоров'я.	Практичні роботи: <ul style="list-style-type: none"> відображення за допомогою сюжетних картинок режиму дня; сюжетно – рольові ігри «У лікарні», «На прийомі у лікаря»
2	Медичні установи та їх призначення. Працівники медичних установ	Конкретизація уявлень про медичні установи та їх призначення, працівників медичних установ;	
3-4	Види медичної допомоги (ШМД, виклик лікаря додому, амбулат. прийом, госпіталізація)	види медичної допомоги; правила використання ліків; правила надання медичної допомоги при порізах та подряпинах.	
5	Правила використання ліків		
6	Надання медичної допомоги при порізах та подряпинах		
Загальна кількість – 70 годин			

6 клас

(2год на тиждень; 70год на рік)

№з /п	Зміст навчального матеріалу	Корекційно-розвивальна спрямованість	Практична робота
I. Вступ			
1	Приміщення для соціально –	Формування уявлення про	Ознайомлення з кабінетом соціально-

	побутового орієнтування, правила поведінки в ньому. Дотримання правил безпеки і санітарно – гігієнічних вимог під час навчання	обладнання приміщення для уроків соціально – побутового орієнтування, зміст навчання та правила безпеки.	побутової орієнтації, просторове орієнтування в приміщенні кабінету.
II. Особиста гігієна (4 год)			
1	Загартовування організму (зарядка, обтирання, сезонний одяг, фізкультурні заняття)	Формування організаційних умінь та уявлень про правила догляду та загартовування організму.	<p>Практичні роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • виконання ранкової гімнастики; • догляд за руками; • догляд за ногами; • догляд за очима та вухами <p>Навчальні матеріали та обладнання:</p> <p>плакати на тему «Особиста гігієна», набір предметів для догляду за руками, ногами, очима та вухами (дитячий крем, ванночка для рук, пемза, вушні палички та ін.)</p>
2	Догляд за руками. Використання косметичних засобів	Розвиток уявлень з правил особистої гігієни, засобів та способів користування ними.	
3	Догляд за ногами. Використання косметичних засобів	Виховання бережливого ставлення до свого здоров'я.	
4	Догляд за очима та вухами		
III. Одяг і взуття (7 год)			
1-2	Правила безпечної праці з голкою та ножицями (пришивання гудзиків, гачків, петель, зашивання розірваного шва.)	Розвиток дрібної моторики, аналізуючого обстеження, координації рухів пальців обох рук, орієнтації у мікропросторі.	<p>Практичні роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • пришивання гудзиків, гачків, петель, зашивання розірваного шва; • прання та прасування виробів із кольорових, бавовняних та шовкових тканин. <p>Навчальні матеріали та обладнання: набір гудзиків, гачків, петель; мийні засоби</p>
3	Догляд за одягом. Правила чищення одягу (хімчистка). Види прання	Конкретизація уявлень про види прання та чищення одягу.	
4	Прання виробів із кольорових, бавовняних та шовкових тканин	Розвиток предметно-практичної діяльності на основі умінь користуватись побутовою технікою.	
5	Правила техніки безпеки з праскою. Прасування фартухів,	Формування практичних умінь	

6	косинок, серветок Уміння добирати види одягу відповідно до сезону враховуючи колір та стиль	добирати одяг, взуття, головні убори відповідно до сезону. Розвиток самоорганізації, навичок самоконтролю, стимулювання	
7	Догляд за взуттям. Види застібок на взутті. Шнурування	самостійної практичної діяльності.	
IV. Житло (7 год)			
1	Гігієнічні вимоги до житлового приміщення, заходи щодо їх забезпечення	Розвиток уявлень та способів дотримання чистоти приміщення, догляду кімнатних рослин та домашніх тварин.	<p>Практичні роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • вивчення будови пилососа та користування ним; • миття підлоги, прибирання робочого місця; • догляд за кімнатними рослинами.. <p>Навчальні матеріали та обладнання: набір інвентаря для догляду за підлогою, пилосос.</p>
2	Основні правила організації робочого місця школяра (освітлення)	Розвиток мовлення на основі збагачення словника назвами	
3	Види та способи прибирання у приміщенні	трудових дій та об'єктів.	
4	Прибирання приміщення, його періодичність. Догляд за підлогою	Розвиток предметно-практичної діяльності на основі умінь користуватись побутовою	
5	Щоденне прибирання приміщення. Користування пилососом	технікою.	
6	Догляд за кімнатними рослинами	Розвиток вміння аналізувати ситуацію та визначати	
7	Догляд за домашніми тваринами	послідовність своїх дій.	
V. Харчування (15 год)			
1	Раціональне харчування, його значення в житті людини. Режим харчування	Розвиток уявлень про раціональне харчування та цінність харчових продуктів.	<p>Практичні роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • приготування каші, макаронних виробів, картоплі і пюре, салату; • оформлення готових страв; • сервірування столу до вечері.
2	Продукти харчування, їх види	Розширення знань про види харчових продуктів, їх якості та цінності для організму людини.	
3	Гігієна приготування їжі. Зберігання продуктів харчування та готової їжі	Формування понять про	

4	Визначення терміну придатності їжі та продуктів харчування	енергетичну цінність харчових продуктів.	Наочні матеріали та обладнання: «Сервірування столу», посуд, продукти, миючі засоби, ємкості для зберігання продуктів.	
5	Правила користування газовими та електричними плитами	Конкретизація уявлень про способи збереження харчової цінності продуктів та терміну їх зберігання.		
6	Приготування вечері. Сервірування столу до вечері	Застосування безпечних прийомів роботи з кухонним обладнанням.		
7	Приготування страв із крупи	Розвиток культури столового етикету.		
8	Приготування страв із макаронних виробів	Формування практичних вмінь приготування нескладних кулінарних виробів.		
9-	Приготування страв із картоплі	Формування прийомів безпечної праці.		
10				
11-	Приготування страв із овочів	Виховання навичок взаємодії, дисциплінованості, культури столового етикету.		
12				
13	Приготування страв із молока та молочних продуктів			
14	Оформлення готових страв			
15	Посуд. Види посуду та догляд за ним			
VI. Побутові прилади (Згод)				
1	Правила використання побутових приладів. Користування чайником, електрочайником та кавоваркою	Розширення та конкретизація знань з правил використання побутових приладів у повсякденному житті.		Наочні матеріали: чайник, електрочайник, кавоварка, овочерізка, терка, м'ясорубка, праска, фен, пилосос
2	Безпечне користування овочерізкою, теркою та м'ясорубкою під час приготування страв	Розвиток наочно-дійового мислення, дрібної моторики, координації рухів.		
3	Безпечне користування праскою, феном та пилососом	Формування безпечних прийомів користування побутовими приладами.		

VII. Сім'я(4 год)			
1	Сім'я учня. Особисте ставлення до родичів. Права і обов'язки кожного члена сім'ї	Розвиток зв'язного мовлення на основі формування уявлень про родинний устрій, членів родини.	Практичні роботи: <ul style="list-style-type: none"> • Сюжетно – рольова гра «Святкування дня народження»; • Виготовлення подарунків
2	Родинні свята та традиції. Відпочинок. Конфлікти в сім'ї	Виховання дбайливого ставлення до своєї родини, старших,	
3	Похід у гості. Поведінка у гостях	дотримання сімейних традицій.	
4	Вибір подарунків. Привітання рідних і близьких. Вміння дарувати і приймати подарунки	Збагачення та розширення активного словника словами привітання.	
VIII. Культура поведінки (3 год)			
1	Поведінка в громадських місцях (кіно, театр, музей, храм, бібліотека, виставка)	Збагачення активного словника висловлюваннями, які використовуються при спілкуванні: зустрічі,	Наочні матеріали: інструкційні картки «Правила поведінки в храмі», «Правила поведінки під час відвідування виставки», «Правила поведінки під час відвідування масових заходів»
2	Поведінка при відвідуванні масових заходів	звертанні з проханням чи запитанням.	
3	Поведінка за столом. Культура споживання їжі	Виховання доброзичливості, ввічливості, тактовності.	
IX. Транспорт (7 год)			
1	Спілкування в транспорті. Основні транспортні засоби	Розвиток пам'яті шляхом закріплення видів та відповідних назв міського транспорту.	Практична робота: <ul style="list-style-type: none"> • Екскурсія на вокзал (визначення маршруту, вартість проїзду на маршруті, ознайомлення з приміщенням вокзалу, розкладом руху потягів)
2	Користування міським транспортом. Оплата проїзду	Розвиток уявлень про способи користування громадським транспортом;	
3	Найбільш раціональні маршрути пересування в різні точки міста, села, селища, найближчих населених пунктів	просторової орієнтації на основі визначення населених пунктів міста,	
4	Культура поведінки у громадському транспорті і на	встановлення до них відстані, розробки раціонального	

5-6 7	зупинці Екскурсія на вокзал Приміські поїзди. Розклад руху поїздів. Купівля білета	маршруту. Виховання навичок культурної поведінки у громадському транспорті (оплачувати проїзд, поступатися місцем).	
Х. Установи та заклади громадського призначення (4год)			
1 2 3 4	Дошкільні і шкільні установи, їх призначення Коледж, ліцей, гімназія, їх призначення Установи додаткової освіти для дітей (будинок дитячої творчості, дитячо – юнацький центр), їх призначення Види побутових послуг і пункти їх надання	Розширення та уточнення понять про види учбових установ, освітні послуги які можна в них отримати. Розширення уявлень про види та форми активного дозвілля, будинку дитячої творчості та напрямки гурткової роботи у них. Розвиток зверненого мовлення під час спілкування в установах.	Практичні роботи: • Екскурсія в будинок дитячої творчості
ХІ. Засоби зв'язку (5год)			
1 2 3 4	Основні засоби зв'язку (пошта, телеграф, телефон) Види поштових відправлень (листи, бандеролі, посилки, грошові перекази, телеграми) Види листів (відкриті, закриті, прості, рекомендовані). Порядок відправлення листів різних видів Телеграф. Види телеграфних послуг. Тарифи. Заповнення телеграфних бланків. Складання текстів телеграм	Розвиток уявлень про заклади зв'язку, їх відділи та призначення. Розвиток мислення та мовлення на основі збагачення словника назвами практичних дій та об'єктів. Розвиток письмового мовлення на основі формування умінь складати текст листа. Розвиток мислення на основі підрахунку вартості поштових та телеграфних послуг.	Практичні роботи: • написання тексту телеграми; • екскурсія на пошту

5	Екскурсія на пошту	Виховання культури поведінки.	
ХІІ. Засоби комунікації (1год)			
1	Засоби масової інформації (радіо, телебачення, Інтернет), їх функції	Виховання культури споживання різноманітної інформації, дотримання режиму перегляду телепередач.	Практична робота: <ul style="list-style-type: none"> сюжетно – рольова гра «Ми в прямому ефірі»
ХІІІ. Охорона здоров'я (бгод)			
1	Медичні установи (поліклініки, аптеки, диспансери, лікарні) та їх призначення.	Розширення, уточнення та конкретизація уявлень про призначення медичних закладів.	Практичні роботи: <ul style="list-style-type: none"> екскурсія в аптеку; сюжетно – рольові ігри «У лікарні», «На прийомі у лікаря»
2	Працівники медичних установ, їх обов'язки	Розвиток усного мовлення під час звертання по допомогу лікаря,	
3	Види медичної допомоги (швидка допомога, обслуговування вдома, амбулаторний прийом, госпіталізація)	швидкої допомоги, придбання необхідних ліків, збагачення лексики учнів термінами що означають назву медичних установ, спеціальності лікарів.	
4	Придбання ліків. Правила користування інструкцією	Виховання уважного та	
5	Перша допомога при отруєннях	дбайливого ставлення до свого	
6	Заходи щодо попередження гельмінтозу	здоров'я та своїх близьких.	
Загальна кількість – 70 годин			

7 клас

(2год на тиждень; 70год на рік)

№з /п	Зміст навчального матеріалу	Корекційно-розвивальна спрямованість	Практична робота
-------	-----------------------------	--------------------------------------	------------------

I. Вступ			
1	Приміщення для соціально – побутового орієнтування, правила поведінки в ньому. Дотримання правил безпеки і санітарно – гігієнічних вимог під час навчання	Формування уявлення про обладнання приміщення для уроків соціально – побутового орієнтування, зміст навчання та правила безпеки.	Ознайомлення з кабінетом соціально-побутової орієнтації, просторове орієнтування в приміщенні кабінету.
II. Особиста гігієна (4 год)			
1 2 3 4	Особиста гігієна підлітка Гігієна одягу, натільної і постільної білизни для підлітка Додаткові засоби особистої гігієни Спорт і його значення в житті підлітка	Розвиток уявлень з правил особистої гігієни та необхідність їх дотримання. Конкретизація уявлень про засоби особистої гігієни та способів користування ними. Виховання бережливого ставлення до свого здоров'я.	Навчальні матеріали та обладнання: плакати на тему «Особиста гігієна», набір предметів для догляду за тілом
III. Одяг і взуття (12 год)			
1 2-3 4-5 6 7-8 9 10 11	Види ремонту розірваних місць одягу Штопання одягу Накладання латок на розірвані місця різної форми Різновиди тканин Прання бавовняної білизни вручну (рушники, комірці) Прасування білизни, рушників Прасування брюк та спортивного одягу Види послуг щодо догляду за одягом. Чищення одягу	Формування діяльності на основі виконання завдання за інструкцією (аналізу, планування, здійснення самоконтролю). Розвиток аналітичного сприймання в процесі обстеження та визначення виду ремонту одягу. Розвиток орієнтування в способі виконання практичного завдання; виховання охайності, естетичного смаку. Формування організаційних умінь	Практичні роботи: <ul style="list-style-type: none"> пришивання латок, зашивання розірваного шва; прання та прасування виробів із бавовняних тканин; догляд за одягом і взуттям. Навчальні матеріали та обладнання: різновиди тканин; набір голок; мийні засоби; праска; засоби для догляду за одягом та взуттям.

12	Види послуг щодо догляду за взуттям. Чищення взуття	навчально-практичної діяльності.	
IV. Житло (8 год)			
1 2 3 4 5 6 7-8	Значення житла для людини Художнє оформлення інтер'єру сучасної квартири (меблі, побутова техніка, шпалери) Генеральне прибирання приміщення Чищення та миття вікон Підготовка житлового приміщення до зими Санітарна обробка приміщень Види меблів. Догляд за меблями	Уточнення та розширення уявлень про житлові приміщення, їх різновиди та особливості. Розвиток наочно-образного мислення в процесі вибору заходів і способів догляду за меблями. Формування наочно-дійового мислення на основі вибору засобів та пристосувань для прибирання оселі.	Практичні роботи: <ul style="list-style-type: none"> генеральне прибирання приміщення; догляд за вікнами; догляд за меблями. Навчальні матеріали та обладнання: набір засобів для догляду за вікнами та меблями.
V. Харчування (15 год)			
1 2 3 4 5 6 7-8 9-	Роль харчування у житті людини Способи приготування їжі. Нарізання овочів різними способами Способи приготування м'ясних страв Способи приготування рибних страв Санітарно – гігієнічні вимоги та правила безпечної роботи на кухні під час приготуванні їжі Обід. Складання меню на обід Способи приготування закусок Приготування перших страв	Розвиток уявлень про харчування та харчові продукти. Розвиток уявлень про кухонний інвентар та його призначення. Розвиток предметно-практичної та планувальної діяльності на основі визначення послідовності виконання дій. Застосування безпечних прийомів приготування страв. Формування організаційних умінь практичної діяльності: підготовка робочого місця, добір кухонних приладів та пристосувань.	Практичні роботи: <ul style="list-style-type: none"> приготування закусок; приготування супу; приготування салату; приготування десерту; сервірування столу до обіду. Наочні матеріали та обладнання: «Сервірування столу», посуд, продукти, миючі засоби, ємкості для зберігання продуктів.

10		Розвиток мовлення шляхом засвоєння лексики, що позначає назву страв, кухонних приладів, дій, що відображають етапи приготування різних страв.	
11-12	Приготування страв з овочів		
13	Приготування десертів		
14	Сервірування столу до обіду		
15	Безпека користування кухонним обладнанням	Виховання культури столового етикету.	
VI. Побутові прилади (4год)			
1-2	Використання пральної машини у побуті.	Розвиток вміння аналізувати ситуацію та визначати послідовність своїх дій.	Наочні матеріали: пральна машина, магнітофон, телевізор, радіоприймач, електронний годинник.
3-4	Користування електронними та електричними приладами (магнітофон, телевізор, радіоприймач, електронний годинник)	Розвиток предметно-практичної діяльності на основі умінь користуватись побутовою технікою.	
VII. Сім'я (4 год)			
1	Сімейні стосунки. Морально – етичні норми в сім'ї	Виховання особистісних якостей: поваги, уваги, шанобливості, терпіння, дбайливого ставлення до молодших дітей під час проведення з ними дозвілля. Формування організаційних здібностей в процесі навчання організації дозвілля дітей.	Практичні роботи: <ul style="list-style-type: none"> • Сюжетно – рольова гра «У мене свято»; • Виготовлення атрибуту для ігор
2	Допомога батькам та вихователям у догляді за дітьми молодшого шкільного віку		
3	Розучування рухливих ігор		
4	Правила прийому гостей. Вміння приймати подарунки		
VIII. Культура поведінки (3год)			
1	Товаришування і дружба	Розширення та збагачення уявлень про культуру спілкування у товаристві друзів і знайомих. Розширення уявлень про місця	Практична робота: <ul style="list-style-type: none"> • сюжетно – рольова гра «Відвідування театру»
2	Любов як найвище людське почуття		
3	Сприймання різних видів		

	мистецтва. Критерії оцінки мистецьких витворів	культурно-освітніх установ; збагачення активного словника.	
ІХ. Транспорт (3 год)			
1	Спілкування в транспорті. Культура поведінки у громадському транспорті і на зупинці	Формування умінь орієнтуватися у приміщенні вокзалу, розкладі руху поїздів, користуватись допомогою служб вокзалу.	Практична робота: <ul style="list-style-type: none"> сюжетно – рольова гра «У поїзді»
2	Приміські поїзди. Розклад руху поїздів. Купівля білета	Розширення словникового запасу лексику, що застосовується при користуванні залізничним транспортом: вокзал, каса, білет,	
3	Внутрішнє обладнання електропоїздів. Правила культурної і безпечної поведінки	розклад руху,напрямок руху.	
Х. Установи та заклади громадського призначення (4год)			
1	Сфери громадської торгівлі та харчування. Їх призначення та структура	Розширення уявлень про торговельні заклади, їх відділи та види товарів, які можна в них придбати, збагачення активного словника словами привітання, звернення під час спілкування в громадських місцях.	Практичні роботи: <ul style="list-style-type: none"> ігри та вправи
2	Правила поведінки в торговельних закладах	Розвиток мислення на основі класифікації різноманітних товарів за їх призначенням.	
3	Промислові підприємства даної місцевості. Види продукції, що випускається. Назви робочих спеціальностей		
4	Покупка товарів на вагу, на розлив		
ХІ. Засоби зв'язку (5год)			
1	Укртелеком. Замовлення міжміської телефонної розмови. Мобільні телефони	Розвиток уявлень про заклади зв'язку, їх відділи та призначення. Розвиток мислення та мовлення на основі збагачення словника назвами практичних дій та	Практичні роботи: <ul style="list-style-type: none"> заповнення бланків для відправлення бандеролі; відправлення і отримання факсу
2	Відправлення і отримання факсу		
3	Види бандеролей (прості,		

4	рекомендовані, цінні, з повідомленням) Порядок відправлення бандеролей різних видів. Заповнення бланка	об'єктів. Розвиток мислення, планувальних дій шляхом визначення порядку відправлення бандеролей:	
5	Упаковка для бандеролі. Вартість пересилки	складання опису, упакування, адреси, заповнення бланків.	
ХІІ. Засоби комунікації (1год)			
1	Інформаційні довідкові мережі. Довідкові служби. Виклик аварійних служб	Розвиток мислення, діалогічного мовлення, комунікаційних та соціально-адаптаційних навичок. Формування умінь виходу з кризових ситуацій.	Практична робота: <ul style="list-style-type: none"> сюжетно – рольова гра «Отримання телефонної довідки»
ХІІІ. Охорона здоров'я (6год)			
1-2	Вміння контролювати своє самопочуття. Перші ознаки грипу, вірусних інфекцій, харчових отруєнь. Перша допомога при симптомах хвороби	Виховання дбайливого ставлення до свого здоров'я, поміркованість своїх дій при перших ознаках грипу, вірусних інфекцій, харчових отруєнь.	Практичні роботи: <ul style="list-style-type: none"> вимірювання температури тіла вимірювання артеріального тиску; приготування настоянки та відвару
3	Склад домашньої аптечки, її призначення і зберігання. Термометр	Розвиток та конкретизація уявлень про медичні засоби, їх назви та правила користування, інструкції до лікарських засобів.	
4	Тонometr, його будова. Правила користування ним	Формування наочно-дійового мислення на основі підбору ліків та лікарських трав до складу домашньої аптечки; встановлення послідовності та етапів	
5	Використання лікарських рослин для приготування настоянок та відварів	підготовки лікарських рослин та приготування настоїв.	
6	Приготування відвару з ромашки. Приготування настоянки з глоду та шипшини		

Загальна кількість – 70 годин

8 клас

(2год на тиждень; 70год на рік)

№з /п	Зміст навчального матеріалу	Корекційно-розвивальна спрямованість	Практична робота
I. Вступ			
1	Приміщення для соціально – побутового орієнтування, правила поведінки в ньому. Дотримання правил безпеки і санітарно – гігієнічних вимог під час навчання	Формування уявлення про обладнання приміщення для уроків соціально – побутового орієнтування, зміст навчання та правила безпеки.	Ознайомлення з кабінетом соціально- побутової орієнтації, просторове орієнтування в приміщенні кабінету.
II. Особиста гігієна (4год)			
1 2-3 4	Особливості гігієни підлітка Догляд за шкірою обличчя. Характеристика косметичних засобів. Застосування косметичних засобів (лосьйон, крем, пудра, маска) та правила їх використання Користування рекомендаціями на упаковці. Виготовлення масок для обличчя	Розвиток уявлень про засоби догляду за шкірою залежно від віку людини та особливостей шкіри. Виховання усвідомленості та поміркованості при виборі косметичних засобів, дбайливого ставлення до свого здоров'я та зовнішності.	Практичні роботи: <ul style="list-style-type: none"> Виготовлення маски для обличчя та її застосування Навчальні матеріали та обладнання: плакати на тему «Особиста гігієна», засоби для догляду за обличчям
III. Одяг і взуття (12год)			
1-2	Місця продажу одягу та взуття, правила поведінки в них. Розміри та стандарти. Правила визначення власного розміру одягу та взуття. Правила зберігання одягу та взуття	Розвиток уявлень про торговельні заклади, відділи продажу одягу. Розвиток наочно-образного та наочно-логічного мислення шляхом формування умінь	Практичні роботи: <ul style="list-style-type: none"> визначення розміру одягу та взуття; прання та прасування виробів з вовняних та синтетичних

3-4	Уміння користуватися умовними позначеннями на одязі при догляді за ним	добирати одяг та взуття відповідно свого розміру, естетичного смаку та якості.	тканин; • пришивання гудзиків різних видів
5-6	Правила догляду за білизною (замочування, кип'ятіння, відбілювання, виполіскування, підсинювання, крохмалення)	Розвиток наочно-логічного мислення шляхом визначення властивостей тканин і, на цій підставі, здійснення правильного прасування.	Навчальні матеріали та обладнання: набір голок; мийні засоби; праска; фурнітура для одягу; засоби для догляду за одягом.
7-8	Прання виробів з вовняних та синтетичних тканин в домашніх умовах	Розвиток предметно-практичної діяльності шляхом засвоєння послідовності етапів здійснення прання шерстяних та синтетичних виробів в домашніх умовах.	
9-10	Прасування блузок, сорочок, суконь		
11-12	Пришивання гудзиків різних видів		
IV. Житло (5год)			
1-2	Правила і періодичність прибирання кухні, санвузла та ванни	Уточнення та розширення уявлень про житлові службові приміщення, їх устаткування та обладнання.	Практичні роботи: • генеральне прибирання кухні; Навчальні матеріали та обладнання: набір засобів для прибирання кухні, санвузла та ванни
3	Мийні засоби, що використовуються при прибиранні кухні, санвузла та ванни. Користування інструкціями на упаковках	Розвиток мислення на основі класифікації різноманітних мийних засобів за їх призначенням.	
4-5	Визначення ступеня забруднення окремих ділянок на кухні та санвузлі. Прибирання кухні	Розвиток наочно-дійового мислення на основі визначення послідовності практичних дій.	
V. Харчування (14год)			
1-2	Види харчових продуктів. Правила придбання та зберігання продуктів	Розвиток уявлень про продукти харчування, термін придатності та	Практичні роботи: • запис рецептів соління овочів,

3	харчування Термообробка продуктів харчування	умови зберігання для безпечного споживання.	приготування варення з фруктів, консервування;	
4-5	Знайомство з рецептами приготування різних страв.	Формування безпечних прийомів роботи з гарячими рідинами.	<ul style="list-style-type: none"> • приготування овочевого салату; • нарізка зелені та фруктів для сушки; 	
6-7	Самостійний добір інгредієнтів Запис рецептів соління овочів, приготування варення з фруктів, консервування. Квашення капусти	Розвиток мислення, пам'яті, планувальних дій.	<ul style="list-style-type: none"> • складання меню сніданку, обіду, вечері на день 	
8	Сушіння фруктів, ягід; зелені.	Розвиток дрібної моторики, орієнтування у найближчому оточенні, координованості рухів.	<p>Наочні матеріали та обладнання: книга рецептів; продукти для приготування овочевого салату; зелень, фрукти; ємкості для зберігання продуктів.</p>	
9-10	Замороження овочів, фруктів, ягід Приготування овочевого салату	Розвиток мовлення на основі збагачення словника назвами трудових дій та об'єктів.		
11-12	Різновиди тіста. Способи та послідовність приготування виробів з тіста	Опанування способами порівняння об'єктів за властивостями, ознаками, якість.		
13-14	Складання меню сніданку, обіду, вечері на день	Розвиток уявлень про раціональне харчування, харчову цінність продуктів, традиційні страви.		
VI. Побутові прилади (2год)				
1-2	Користування кухонним обладнанням (міксер, м'ясорубка, мікрохвильова піч, холодильник, газова плита, електропіч, овочерізка, кухонний комбайн, мультиварка). Правила безпечної роботи з ними	Розвиток предметно-практичної діяльності, збагачення активного словника назвами трудових дій та об'єктів. Розвиток мислення, просторового орієнтування, безпечного поводження з приладами.		<p>Наочні матеріали: міксер, м'ясорубка, мікрохвильова піч, холодильник, газова плита, електропіч, овочерізка, кухонний комбайн, мультиварка; інструкції з використання кухонного обладнання</p>
VII. Сім'я(9год)				
1	Сім'я. розподіл обов'язків у сім'ї	Формування логічного мислення	Практичні роботи:	

2-3	Сварка. Позитивні і негативні емоції. Правила подолання конфліктної ситуації	шляхом встановлення причинно-наслідкових зв'язків в процесі з'ясування та аналізу різних ситуацій.	<ul style="list-style-type: none"> • Сюжетно – рольова гра «Моя майбутня сім'я» • Вправи, ігри на подолання конфліктної ситуації, складання бюджету сім'ї, планування витрат на день, на тиждень • Ознайомлення з паспортом
4	Права та обов'язки дитини		
5-6	Бюджет сім'ї. Основні статті витрат (харчування, утримання житла, придбання одягу та взуття, культурні потреби, допомога родичам)	Розвиток умінь раціонально розподіляти бюджет сім'ї, обґрунтовувати витрати, співвідносити особисті бажання зі своїми можливостями.	
7-8	Планування витрат на день, на тиждень з урахуванням бюджету і складу сім'ї. Великі покупки (одяг, взуття, меблі тощо)	Розширення та конкретизація уявлень про форми заощаджень та зберігання грошей, виховання вмінь відповідально і усвідомлено ставитися до своїх вільних коштів.	
9	Паспорт. Правила отримання паспорта		
VIII. Культура поведінки (3год)			
1	Культура поведінки юнака та дівчини при знайомстві	Виховання навичок культурного спілкування на прикладі доброзичливого та ввічливого ставлення до однолітків.	Практична робота: <ul style="list-style-type: none"> • сюжетно – рольова гра «Зустріч молодих людей» • сюжетно – рольова гра «На пікніку»
2	Правила суспільного спілкування. Зовнішній вигляд молодих людей (косметичні засоби, прикраси)	Розвиток усного мовлення на основі розширення інформації про мовний етикет, розширення та збагачення лексики словами подяки, вітання, вибачення.	
3	Організація вільного часу. Захоплення. Відпочинок на природі. Правила безпеки		
IX. Транспорт (5год)			
1	Спілкування в міжміському автотранспорті. Автовокзал, його призначення. Основні маршрути.	Формування умінь користуватися службами вокзалу. Розвиток зв'язного мовлення під	Практична робота: <ul style="list-style-type: none"> • сюжетно – рольова гра «Замовлення квитка по

2	Розклад руху автобусів. Вартість проїзду Правила придбання квитків. Бронювання квитків	час звертання до каси та довідкового бюро і діяти відповідно одержаним відомостям.	телефону» • сюжетно – рольова гра «У залізничному транспорті»
3	Спілкування в міжміському залізничному транспорті. Довідкова служба	Розвиток мислення, умінь самостійно та усвідомлено вирішувати проблемні питання:	
4	Види пасажирських вагонів, типи поїздів. Правила перевезення багажу	як придбати необхідний квиток, що робити коли запізнився на потяг, у камері схову не приймають багаж.	
5	Придбання квитків. Камера зберігання багажу		
Х. Установи та заклади громадського призначення (4год)			
1-2	Офіційно – ділові установи. Органи місцевого самоврядування, їх структура, підрозділи, функції, призначення та розташування	Формування умінь звертатись до органів місцевого самоврядування відповідно своїх потреб. Формування соціально-адаптаційних навичок перебування у громадських місцях.	Практичні роботи: • ігри та вправи
3-4	Органи районного та обласного самоврядування, їх структура, підрозділи, функції, призначення та розташування	Розвиток мовлення шляхом засвоєння ділової лексики.	
XI. Засоби зв'язку (4год)			
1-2	Користування міським телефоном – автоматом і домашнім телефоном. Культура телефонної розмови. Екстрені виклики по телефону. Отримання довідок	Розвиток мислення, діалогічного мовлення, комунікаційних та соціально-адаптаційних навичок. Формування умінь виходу з кризових ситуацій.	Практичні роботи: • сюжетно – рольова гра «Телефонна довідкова служба»; • розрахунок вартості телефонної розмови за певний проміжок часу;
3-4	Інтернет. Спілкування он-лайн. Інтернет кафе. Призначення,	Розширення уявлень про сучасні технічні засоби зв'язку,	• спілкування он-лайн

	етикет і правила користування	комунікаційні технології.	
ХІІ. Засоби комунікації (2год)			
1-2	Інформаційна мережа Інтернет, призначення та правила її використання.	Виховання культури споживання різноманітної інформації, дотримання офтальмологічних вимог при роботі з комп'ютером.	Практична робота: <ul style="list-style-type: none"> робота в інформаційній мережі Інтернет
ХІІІ. Охорона здоров'я (5год)			
1-2	Види першої медичної допомоги. Перша допомога при пораненнях. Зупинка кровотечі, види пов'язок	Формування наочно-дійового мислення шляхом встановлення виду травм.	Практичні роботи: <ul style="list-style-type: none"> сюжетно – рольова гра «Надання першої допомоги при пораненні»; сюжетно – рольова гра «Допомога при утопленні»
3-4	Перша допомога при опіках, обмороженнях, сонячному та тепловому ударах	Формування безпечних прийомів надання невідкладної медичної допомоги, дотримання санітарно-гігієнічних вимог.	
5	Перша допомога при утопленні		
Загальна кількість – 70 годин			

9 клас

(2год на тиждень; 70год на рік)

№з /п	Зміст навчального матеріалу	Корекційно-розвивальна спрямованість	Практична робота
I. Вступ			
1	Приміщення для соціально – побутового орієнтування, правила поведінки в ньому. Дотримання правил безпеки і санітарно – гігієнічних вимог під час навчання	Формування уявлення про обладнання приміщення для уроків соціально – побутового орієнтування, зміст навчання та правила безпеки.	Ознайомлення з кабінетом соціально-побутової орієнтації, просторове орієнтування в приміщенні кабінету.

II. Особиста гігієна (5год)			
1-2	Шкідливість впливу куріння, алкоголю та наркотиків на організм підлітка	Формування причинно-наслідкових зв'язків на основі розуміння шкідливого впливу алкоголю й куріння на здоров'я підлітка.	<p>Практичні роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • виконання зачіски • манікюр, педикюр <p>Навчальні матеріали та обладнання: плакати на тему «Особиста гігієна», засоби для догляду за собою</p>
3-4	Зачіска. Вміння вибирати зачіску відповідно до події та рис обличчя	Виховання дбайливого ставлення до свого здоров'я, дотримання здорового способу життя.	
5	Значення манікюру та педикюру у зовнішньому вигляді		
III. Одяг і взуття (10год)			
1	Мода і стиль. Одяг різного стилю. Підбір аксесуарів і біжутерії	Виховання естетичного смаку на основі добирання вбрання за журналом мод.	<p>Практичні роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • визначення розміру одягу та взуття; • визначення власного стилю за індивідуальними уподобаннями; • зав'язування краватки з допомогою різних технік • виведення плям з одягу в різних умовах <p>Навчальні матеріали та обладнання: журнали мод; краватка; засоби для виведення плям.</p>
2	Вибір взуття при купівлі до одягу різного стилю.	Формування дбайливого ставлення до себе та своєї зовнішності.	
3	Вивчення прийомів зав'язування краватки	Формування усвідомленого ставлення до власних потреб та бажань і співвідносити їх зі своїми можливостями.	
4	Різновиди швів	Розвиток уявлень про зовнішню та внутрішню привабливість людини.	
5-6	Дрібний ремонт одягу. Перетворення пошкодженого одягу на корисні речі		
7-8	Виведення дрібних плям з одягу в домашніх умовах		
9-	Систематичний догляд за одягом		
10	та взуттям		
IV. Житло (4год)			

1-2	Раціональне розташування меблів у квартирі. Створення власного інтер'єру кімнати	Розвиток просторової орієнтації на площі квартири з метою раціонального розташування меблів.	<p>Практичні роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • вправи на розташування меблів у кімнаті; • чищення меблів; <p>Навчальні матеріали та обладнання: журнал «Затишна оселя», набір засобів для догляду за меблями</p>
3	Частковий ремонт квартири (фарбування, побілка стелі, наклеювання шпалер)	Розвиток естетичного сприймання при доборі меблів в кімнатах, об'єктів інтер'єру квартири.	
4	Догляд за меблями з різних матеріалів	Формування практичних умінь та способів дій.	
V. Харчування (12год)			
1-2	Роль харчування у житті людини. Їжа швидкого приготування. Правила поведінки в місцях громадського харчування	Розвиток уявлень про заклади громадського харчування, їх різновиди та якість продуктів харчування в них.	<p>Практичні роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • запис рецептів національних страв; • складання дієти на день, на тиждень; • приготування напоїв; • складання меню і сервірування святкового столу <p>Наочні матеріали та обладнання: книга рецептів; продукти для приготування національних страв та напоїв; ємкості для зберігання продуктів.</p>
3-4	Рецепти приготування національних страв	Розвиток уявлень про раціональне харчування та харчову цінність традиційних домашніх страв.	
5-6	Основи дієтичного харчування Види дієт	Виховання у учнів поваги до національних традицій через свята, обряди, приготування національних страв.	
7-8	Складання меню дієти на тиждень	Виховання навичок взаємодії, дисциплінованості, культури столового етикету.	
9-10	Приготування напоїв (морс, квас, коктейль)		
11-12	Складання меню і сервірування святкового столу		
VI. Побутові прилади (3год)			
1	Користування побутовими приладами в місцях громадського призначення.	Розвиток уявлень, просторового орієнтування, наочно-дійового мислення в процесі оволодіння практичними навичками	<p>Наочні матеріали: сушка для рук, дозатор рідкого мила, сантехніка, схема банкомату</p>
2-3	Банкомат. Робота з банкоматом.		

	Операції банкомату	користування приладами.	
VII. Сім'я (9год)			
1-2	Правила суспільного співжиття та спілкування	Розвиток уявлень про норми поведінки, які регулюють відносини дружби, сутність кохання як найвищого людського почуття здатного збагатити людину духовно.	Практичні роботи: <ul style="list-style-type: none"> • Сюжетно – рольова гра «Моя майбутня сім'я» • Вправи, ігри на подолання конфліктної ситуації, складання бюджету сім'ї
3-4	Шлюб і сім'я. Правові основи шлюбу, функції сім'ї		
5-6	Морально – етичні основи шлюбу Гігієна шлюбу		
7,8, 9	Бюджет сім'ї . Основні статті витрат (харчування, утримання житла, придбання одягу та взуття, культурні потреби, допомога родичам)	Формування логічного мислення шляхом встановлення причинно-наслідкових зв'язків в процесі з'ясування та аналізу конфліктних ситуацій.	
VIII. Культура поведінки (4год)			
1-2	Організація та проведення виховного заходу для дітей молодшого шкільного віку (ляльковий театр)	Розширення та уточнення понять про види дитячих виховних заходів, види активного дозвілля. Розвиток усного мовлення під час спілкування з глядачами у ході проведення виховного заходу.	Практична робота: <ul style="list-style-type: none"> • організація та проведення вистави для дітей
3	Формування та розвиток організаторських здібностей		
4	Правила поведінки у місцях масового скупчення людей (концерт, мітинг)	Засвоєння навичок культури поведінки та спілкування в громадських місцях і школі.	
IX. Транспорт (3год)			
1	Планування безпечного маршруту для пересування.	Розвиток наочно-логічного мислення, пам'яті, планувальних дій в процесі складання маршруту для безпечного пересування.	Практична робота: <ul style="list-style-type: none"> • користування картою, планами, макетами • планування маршруту подорожі
2-3	Користування картами, планами та макетами під час подорожі		
X. Установи та заклади громадського призначення (6год)			

1-2	Довідкова інформація офіційно – ділового призначення (телефонно – довідкова мережа), її призначення та розташування	Розширення та уточнення уявлень про установи й заклади, їх відділи для подання документів на навчання чи працевлаштування та їх місцезнаходження.	<p>Практичні роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ігри та вправи • складання ділових паперів <p>Наочні матеріали та обладнання: Кодекс законів про працю</p>
3-4	Вищі навчальні заклади. Правила вступу та навчання	Виховання відповідального і свідомого ставлення до майбутньої професії, відчуття самоповаги та самовизначення.	
5-6	Вибір професії. Структура і порядок працевлаштування осіб з особливими потребами		
XI. Засоби зв'язку (2год)			
1-2	Засоби зв'язку. Їх роль для існування у сучасному суспільстві. Користування послугами нової пошти	Розвиток уявлень, мислення, планувальних дій шляхом визначення порядку відправлення поштових переказів.	<p>Практичні роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • вправи та ігри про сучасні види зв'язку
XII. Засоби комунікації (5год)			
1-2	Вміння заощаджувати. Зберігання грошей в ощадній касі. Види вкладів	Розширення уявлень про форми заощаджень та зберігання грошей в банківських установах.	<p>Практична робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ігри, вправи на планування та підрахування витрат на культурні та поточні потреби
3-4	Кредит. Умови оформлення кредиту	Виховання вмінь відповідально і усвідомлено обґрунтовувати свої витрати, співвідносити особисті бажання зі своїми можливостями.	
5	Державне страхування		
XIII. Охорона здоров'я (6год)			
1-2	Інфекційні захворювання і заходи щодо їх попередження	Розширення та уточнення уявлень про хвороби які мають інфекційну природу.	<p>Практичні роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • сюжетно – рольова гра «Догляд за хворою людиною»;
3-4	Догляд за хворою людиною (одягання, умивання, годування дорослого і дитини)	Формування усвідомленої поведінки у колі оточуючих людей з метою запобігань	
5	Користь і необхідність		

6	профілактичних щеплень Види ліків. Правила їх вживання та зберігання	захворюванню. Виховання навичок взаємодії та співчуття у відношенні до хворих.	
Загальна кількість – 70 годин			